

ВІСНИК ПРОСВІТИ

ОДНОДНІВКА - Т-ВА "ПРОСВІТА" Ч.І. 9-10.ІІІ.49. МОНЖАН-БРАЙМАН,ВАРН.-КАС.

1814

1861

М Е Н І О Д Н А К О В О

Мені однаково, чи буду
Я жить в Україні чи ні,
Чи хто згадає, чи забуде
Мене в снігу на чужині -
Однаковісенько мені ..

В неволі виріс між чужими,
І, не спійканий своїми
В неволі поплачучи умру
І все з собою заберу,
Малого сліду не покину
На нашій славі України,
На нашій - не своїй землі.

І не пом"яне батько з сином
Не скаже синові: "Молись",
Молися сину! За Україну
Його замучили колись."

Мені однаково, чи буде
Той син молитися чи ні...
Та не однаково мені,
Як Україну злії люди
Присплять, лукаві, і в огні,
Її окрадену збудять...
Ох, не однаково мені!

Ш Е В Ч Е Н К І В О Ъ К І
Д Н І

В днях 9 і 10. березня 1949., українське громадянство нашого табору - Варнер Касарні - урочисто обходить 135 річницю народження і 88 річницю смерті Духового Провідника Української Нації - Тараса Григоровича Шевченка.
9. березня, о год. 20. (8 веч.), в домі Т-ва "Просвіта" відбудуться ширші світочні сходина членів Т-ва "Просвіта" і громадянства. Доповідь на тему "Шевченко - Пророк України" виступить проф. Лемчеський. (Доповідь буде ілюстрована виїмками з творів Шевченка, деграмаціями та ін.)

10. березня, в церквах - Гр. Кат. та УПАЦ - панахида о год. 7 веч. за спокій душі Тараса, а вечером, о год. 20.30 (8.30 веч.) в таборовому театрі улаштується Академія з різномірною програмою.
В тих днях українське громадянство своєю участю зложить поклін Великому Барцеві за долю і волю України.

КОМІТЕТ

ПОСТ СЛАВИ І НЕГОЛИ УКРАЇНИ.

Цього 1949 року, в днях 9 і 10 березня, вся українська організована громадськість, у всіх закутках світу теперішнього свого перебування, відзначає 135 річницю народження та 88 річницю смерті Пророка України - Тараса Шевченка.

В нашої історії записано багато імен визначних і славних своїми ділами на користь українського народу і батьківщини, які змагали до самостійності і незалежності Української Держави.

Згадати-б тільки, мимоходом, наших великих князів, гетьманів і полковників в останньої доби великого зриву, (замордованих за ту саму ідею), письменників, поетів, мисців, що своїми працями збагачували всевітню культуру, - але ні одному з них не пощастило полонити серця і душ українського народу, так як це судилося Шевченкові. Хоч він і народився як син кріпака, то завдяки своєму великому обдарованню - таланту здобув високу освіту і поллю.

Здавалосьби, що здобувши волю й неперешкоди в осередках вельможного панства того часу, шанований та пригрітий ласкою аристократії, він пірне у вир великосвітського заможного життя, й розгубиться там "ради лакомства лукавого". Шлях, ані вигідне панське життя, ані приманливі розкоші, які легко йому усміхалися, - не спокусили Шевченка, він залишився до кінця свого многострадального життя, вірним своєму поневоленому народові, кликав його до боротьби в час найчорнішої реакції, яка панувала на Україні. Він перший кинув грізний клич "Борітеся - поборете", "Кайдани порвіте".

Тарас Шевченко - співець слави і неволи України - своїм маленьким "кобзарем" розкрив приспаним і затурканим землякам його славне минуле і намалював шлях яким здобувається воля: "Одноставно стати", та в одну годину здобути собі волю і державну незалежність.

Від часу, як пролунали вигненні пророчі слова Шевченка, повні погорди до гнобителів, вже кілька поколінь українського народу виросло, приймаючи світогляд Шевченка за своє національно-державне вірун. Тільки завдяки його надхненню роки визвольної боротьби 1917-1920 та пізніше, аж до наших днів, не пропали марно.

По програних визвольних змаганнях боротьба українського Народу за своє право самому порядкувати на своїй власній землі не припинилася, вона лише прийняла інші форми і тактику. Зогонь в "Холодного Яру", що його розпалив Шевченко, щораз більше розпалюється в серцях і душах кожного українця й українки, чи там, під ярмом жорстокого окупанта, чи в героїчній Українській Повстанчій Армії, чи на чужині....

Українські матері, знаючи всім серцем безмежно віддану любов до своїх дітей, ідучи за покликом Шевченка, жертвенно сповняють свої обов'язки супроти Батьківщини-України. Вони матері не опиняли своїх синів і дочок від боротьби з ворогом, але з гордістю виражали їх на "кривавий тан", тішилися їх завзяттю і успіхам. А вже найважливіше те, що вони - матері виховували у своїх дітей почуття національного обов'язку та боротьби за краще майбуття свого народу, своєї державної незалежності...

І тоді коли на фундаменті 22 січня 1918-1919, повстане Твердиня - Українська Соборна, Суверенна, Незалежна Держава, на Святій Тарасовій Могилі зберуться переможці й урочо зложать звіт: Батьку, Твоїй наказ - заповіт ми виконали.

Віруємо і ісповідуємо, що так станеться !

ЧИ МИ НЕ ЗІЙДЕМОСЯ ЗНОВУ .

Чи ми ще зійдемося знов ?
Чи вже на віки розійшлися ?
І слово правди і любови
В степи дебри рознесли ?
Нехай і так !... Не наша мати,
А довелось поважати,
То - воля Господа ! Годіть

Смерітось, молитесь Богу
І згадуйте один одного,
Свою Україну любіть,
Любіть її.... Не втрачайте
В остатню тяжку минуту
За неї Господа молити !

Т. Шевченко

ТАРАСОВЕ СВЯТО

Минуло 88 років з дня смерті Тараса Шевченка. Кожні роковини є для нас підсумком пройденого шляху до здійснення його заповіту. Із цього погляду культ нашого великого поета, нашого національного героя, духового провідника і пророка не має нічого подібного і рівного собі в кожній країні і в жадного народу. Покоління за поколінням проходить, і кожне з них черпає в Ньому духові і моральні сили, переймається його ідеалами, його любов'ю і його ненавистю, іде беззапечно і віддано за Ним, прагне до його мети, бореться за здійснення його ідеалу.

Різні покоління в різні історичні епохи по-різному його сприймали і не однаково розуміли. Були покоління, в душах яких знаходили відгук лише "Садок вишневий коло хати", і вони вдаті були лише "покатериничи" плакати й марно нарікати на свою долю, не могли піднятися до цілого, справжнього Шевченка. Але з кожним поколінням геній Шевченка ширив ширше розгортав крила і підноситься до осяйних вершин. Він нас пробудив, як націю, і з ним виростали, навколо нього кристалізується сучасний духовий світ Нації. Пирване ним ішло боротьба за Україну не одно вже покоління. І лише з Ним ми переможемо.

Шевченківські роковини відзначаються і святкуються в рідному краю, на Україні, і на чужині. З його іменем на устах проводять "Шевченківські дні" і ті, для кого Він є прапором і духовим подем, і ті для кого Шевченко потрібний і неминучий, щоб приспати Україну в новій неволі і його словами виправдати свої кайнові вчинки. Але там немає його.

Шевченко з нами Той справжній, багатогранний, вічно живий і актуальний. Той Шевченко, до якого ми тільки тепер починаємо доростати. Найглибший, всебічний, стихійний виражник духовості українського народу. Невпинний мотор прагнень Нації до свого повного самоздійснення і завершення. Це він розідрив звису історії і показав "хто ми, чий сини, яких батьків, ким за що закуті". Це Він навчив нас любити Україну і розгорнув перед нами видимо "живих і мертвих і ненароджених", що йдуть у віках, щоб здійснити свою правду і волю. Це Він показав нам ідеал "сімі вольної нової", України "без гана і без хлога" до якої прагнемо і за яку боремося. Це Він гнівним словом таврує рабів підніжків, грязь Москви, варшавське оміття і возвеличує національних героїв і сам, як найбільший наш національний герой, підноситься у віках, як приклад для всіх нас.

Ми пішли на чужину з його заповітом, і хоч будемо "каратись, мучитись", але не покаємося, а голосно перед усім світом говоритимемо "чия кривда, чия правда і чий ми діти". І за ту нашу святу національну правду ми будемо боротися аж до остаточної перемоги, бо він нам наказав:

Б о р і т е о я - п о б о р и т е ! . . .

Ч И Г И Р И Н

(Уривок)

Чигирине, Чигирине,
Все на світі гине !
І сніг твоя слава,
Як пилина, лине
За вітрами холодними,
В хмарі пропадає...
Над землею летять літа,
Дніпро висихає,
Розсипаються могили,
Високі могили -
Твоя слава І про тебе,
Старче малосилий,
Ніхто й слова не промовить,

Ніхто й не покаже,
Де ти стояв, чого стояв
І на сміх не покаже !
За що ми боролись з ляхами?
За що ж ми різались з панами
За що скородили списами.
І рудою поливали....
І шаблями окородили.
Що ж на ниві уродилось !
Уродила рута ... рута ...
Волі нашої отрута.

Т. Шевченко

В Ш И Р О К И Й О В І Т
Картинка з дитячих літ Т. Шевченка.

- ТАРАС : (виходить з хати дяка з вузликом в руках і скрадається до воріт)
Кінець ! Кінець !... Ні, довше годі терпіти, жити наче злодій.
Мов заць травлений. Сюди мені вже більше не вертатись.
До - клятої цієї хати. -
- ОКСАНА : (виходить з-а вугла хати). Тарасе !
ТАРАС : (приклав пальцем до вуст). Цить !
ОКСАНА : (тихіше) По ти ? Куди ?
ТАРАС : (оглядається) Цить, не галасуй !
ОКСАНА : (відходить бере його за руку). Чому поблід ти ? Чого дрожиш ?
Скажи, їй Богу !
- ТАРАС : Ходи там далше на дорогу, там безпечніш. (Ідуть наперед сцени)
ни). Знаєш терпіти знущань дяка не стало сил... Не вчитель він
- катюга лютий, паниця злющий все против, все до шеляга. А шко-
лярів січе лозом, б'є і лає, не вчить, лиш морить і карає Оксаночко
- ОКСАНА : (спочутливо). Тарасо, друже, ну, що ж... Я знаю, що болять, та що
робити? Не сумуй же, а лиш терпи.....
- ТАРАС : (перериває) Ні, хто терпить того ще дужче б'ють. Та цить! Тобі
скажи я, що скоїлось. Це бач, таке во мною діло: Осць п'яний дяк
прийшов до хати, нас вибив - сам звалився огати. Я, бачивши, що
він лежить на лаві п'яний, взяв лозину і його висік.....
- ОКСАНА : (з страхом) Що, дяка ?
ТАРАС : Ні, ката свого ! Бо й яка інакша плата ?
ОКСАНА : (хвилюється) Бійся Бога, він тебе вб'є !
ТАРАС : (спокійно) Тепер він спить, а я піду собі, небого далеко там,
в широкий світ, в цю безтаданну Україну. Скрізь живуть люди -
не загину, може до хати деось приймуть і розуму навчатимуть.
- ОКСАНА : (рідко) Згинеш, хлопче, на чужині, в чужій незнайній стороні ти
ще малий такий.....
- ТАРАС : О, ні ! Не буде гірш, як в тій хатині, (з захопленням) Коли б
я вільний був ! Тоді хлопцят не бив би без провини щодня, що-
ранку, що хвилини дячок паниця-лиходій. За всіх покривджених
сиріт до бою визнавав би я світ, за всіх катованих і битих я
остав би на катів неситих, та ще не має в мене сил....
- ОКСАНА : Як в того вірлика без крил. А я б при твоїм боці стала, тобі
Тарасе, помогла.
- ШКОЛЯРІ : (підходячи неосміливо до воріт)
І. ШКОЛЯР : (вказує на хату) Він ще там є ? Збудивсь, чи огить !
ТАРАС : На лаві п'яний дяк лежить.
З. ШКОЛЯР : (заглядає в вікно) А біля нього прут лозина. Ну, лихо знов
когось постигло !
ТАРАС : Його постигло хоч цей раз.
- З. ШКОЛЯР : (з отрахом) Ти бив його ? Як ? Чи, Тарас ?
ТАРАС : Мовчи, ти, краще ! Заслужив такої дяк у нас заплати, я так і сік,
як він навчив, тепер я долі йду шукати, чей прийме мене хтось
до хати, чей серця ще на світі не стало каменем усім.
- І. ШКОЛЯР : Що ж ти робитимеш там, брате ? Ти ж ще не в силі грабувати.
ТАРАС : Піду шукати тієї долі, що досі блукаю в чистім полі, що я до
неї все тужив. Поб мудрі книги міг читати, учитись гарно ма-
лювати, пізнати всі ці дива з див. А повернутись із чужини,
на службу стати Україні. (обіймає товаришів). Прощайте дру-
зі, й ти, Оксано, прощай ! Не плачте, не тужіть, туги і оліє не
любить світ ! Шукати правду йду кохану, а як найду то все
покину, немов той сокіл ув імлі до вас, мої дрізі, причину
своєю опусати Україну, зробити кривду на землі. (кінець)

Р. 8. ? "Малі друзі" 1938р Львів

І Д Е Н Ь І Д Е, І Н І Ч І Д Е

І день іде, і ніч іде

І, голову схопивши в руки,

Дивуєшся, чому не йде

Апостол правди і науки !

Т. Шевченко.

В суботу, 5 лютого 1949 р., відбулися чергові Звичайні Загальні Збори членів ТВА "Просвіта" в таборі Мюнхен-Фрайман, Варнер Касарні.

Зі звіту діяльності Ради ТВА "Просвіта" члени довідалися про перебіг праці ТВА за останню 6 місячну каденцію. Причини, які стояли на перешкоді кращому розвитку ТВА це: переселення частини наших громадян до інших таборів, зміна німецької грошової валюты, переселенча лихоманка до інших країн, напружені міжнародні політичні події - відомо впливали на більш-менш унормовану культурно-освітню працю ТВА. Як наслідок того, Числаний склад членів ТВА значно зменшився; тоді, як до 10 липня 1948 р. (попередні Загальні Збори), членів було 302, - а сьогодні їх покищо залишилося 225, - нових ще не прибуло, хоч Читальню ТВА відвідують щодня і не-члени ТВА, (це останнє явище вважається каригідне зло і Рада ТВА вже рішучих заходів проти такого надужиття).

На початках останньої (звітної) Каденції Рада ТВА вводила боротьбу з фінансовими труднощами, але щойно пізніше, завдяки дотації Таборової Ради наступило певне відпруження. Іч зрозуміла, якщо члени ТВА не подбають про своєчасне вплачення членських внесків, може наступити неминуча криза, яка негативно вплине на придбання нових видань книжок і журналів для Бібліотеки та часописів для Читальні ТВА.

Отже, при таких скомплікованих й несприятливих обставинах Рада ТВА приступила до виконання завдань і директив, подиктованих Загальними Зборами 10 липня 1948 р. -

Рада ТВА передусім, як видно зі звіту, звернула увагу на суспільно політичне виховання громадян табору - як політичної еміграції - улаштували цілий ряд науково-популярних рефератів і доповідей на різноманітні виховні теми. І так, за останню (6. міс.) каденцію, в домівці ТВА "Просвіта" з ініціативи Ради ТВА та інших організацій, відбулося 56 рефератів та доповідей на теми: релігійні, історичні, українознавства, літературознавства, політики, суспільно-громадські, лікарські, правничі, військові, публіцистичні, харитативні, УПА та інші. Перед слухачами перейшли загально відомі діячі науки, культури, політики: Др. Бабій Олександр, Др. Фаран (лікар) Інж. Байдунік, проф. Вайда, Др. Дзяльницький, проф. Доманицький, доц. Денисенко, п. Бремич - серб ("Сербська народня поезія"), Др. Кубішович, проф. Ковалів, ред. Конрад, Др. Маркус, Др. Мирович, Др. Мельник, проф. Пасіка, проф. Яковський, Др. Росоха, Др. Слиж, проф. Степовий, проф. Др. Терлецький, Др. Федько, члени рейдуючої УПА (упістки і улісти), ген. Шандрук, Др. Шерех та багато інших видатних осіб.

Відвідувачів рефератів і доповідей було кругло понад 7 - 8 тисяч осіб.

В домівці ТВА "Просвіта" відбувалися різні: академії, виставки, зїзди, збори, імпрези, сходи, засідання, забави і т.п., - а всіх разом за 6 міс. відбулося 52.

До визначніших подій з життя ТВА, це: Академія з нагоди 80.-річчизасновання ТВА "Просвіта" у Львові, що відбулася у нас 8 і 11 грудня 1948; рівночасно - в днях 8 - 12 грудня 1948р. була улажена в домівці ТВА виставка книжки і преси. Це був свого роду перегляд культурного дорібку еміграції за три роки перебування в таборах ДТ в Німеччині. Зібрано було поважну кількість експонатів, (щось 80 - 90 % тогочасної продукції) Далше була улаштована виставка історичних пам'яток визвольних змагань 1917 - 1920 рр. Це пересувна виставка "Воєнно - Історичного Товариства" під проводом ген. Садовського. Слід було б ще згадати про: 3-й Конференція ОПУЕ, Установчі Збори Української Католицької Акції, Профору Марійської Дружини, Міжнародній З'їзд "Обілуд" - діоніки, Академія Гімнзії в честь Митрополита Пептицького, Фестин - льотерія суспільної Опіки; "Пласт" - маскварад для дітей, Збори Батьківського Комітету Народної школи; Виставка видань УТГІ; Попис - забава учнів народної школи і Дит. садка; Академія в честь кн. Ольги; Український Християнський Рух, Загальні Збори СХС і т. д. усіх годі перечислити. Крім того, в домівці ТВА "Просвіта" відбувалися "мітінги", що їх улаштовувало Еміграційне

Биро для перебувальних місій: Англійської, Бельгійської, Французької і Американської.

Переходячи до Бібліотеки Тва, видно, що книжок бібліотечний фонд, за каталогом, диспонує сьогодні переважно цифрою: 1180 прим., в тому 150 прим. в чужих мовах, переважно англійській, та коло 200 прим. американських журналів. З Бібліотеки користуються місячно коло 150 осіб (в тому і діти шкільного віку).

В читальні Тва знаходяться до диспозиції членів багато журналів і часописів що виходять українською мовою в Німеччині, Австрії, Англії, Франції, Бельгії, як також заокеанські: США, Канади, Аргентини, Бразилії.

Відвідувачів Читальні щодня буває пересічно 25 - 50 осіб.

Тут-ж аматорський гурток, гри в шахи.

Непощастило дотепер zorganizувати постійного хору і драм. гуртка, хоч намагання Ради в цій ділянці ще не закінчено.

Фінансовий біланс Контрольної Комісії на 4.II.49 р. виказує готівку Каси Тва н.м. 61.52/4.30. Цифра досить значуча для Тва "Просвіта".

Після переведення дискусії над звітом, улідено уступачій Раді Тва - абсолютній.

На наступну каденцію вибрано новий провід - Раду Тва в складі: Рег. Христич Я. - голова (поки що, третя каденція) і члени: проф. Терлецький М., проф. Ткач В., п-ні Рубчакова О, проф. Залаский О, др. Степанів М. п. Лівчак Б., п. Кульчицький К., п. Чубатий В.

До Контрольної Комісії увійшли: Інж. Галудинський - голова і члени: г. Жовток і п. Литвин.

На закінчення Збори ухвалили прелімінар бюджету на 6 місяців 1949р в сумі нм. 1200.-

Як виявляється новий провід Тва "Просвіти" в культурно-освітній ділянці, почуємо на найближчих Загальних Зборах, що за статутот Тва, має відбутися в травні цього 1949 року.

ВІД РАДИ ТВА " П Р О С В І Т А "

Рада Тва "Просвіти" опим подає до відома громадянству нашого табору, що згідно ухвали Загальних Зборів членів Тва "Просвіти" від 10. липня 1948р. та постанови Ради Тва в дн. 28. лютого 1949р., - членська вкладка виносить, для нових членів, вписове - одна нім. марка, а місячна для всіх членів - 0.50 пф.

Члени Тва "Просвіта" мають право користуватися: книжками в Бібліотеці, журналами і часописами в читальні Тва.

Примітка: 1) Хто в громадян немає можливості платити - (безробітні, студенти, старша шкільна молодь), - нехай аголосяться до бібліотекаря або господаря домівки Тва, то таким особам членська вплата буде значно знижена або і зовсім звільнено від оплати, але членом Тва "Просвіти" му- сить бути, бо інакше не матиме права вступу до читальні Тва "Просвіти"

2) При цій нагоді пригадуємо Вп. Членам Тва "Просвіта" своєчасно впла- чувати членські місячні внески, так потрібні для розбудови книжкового фонду Бібліотеки і періодичної преси для Читальні Тва.

3) Дітям до 16 років життя перебування в читальні Тва абсолютно забороняється.

4) На задання господаря домівки або бібліотекаря прийні в Читальні Тва "Просвіта" будуть ласкаві показувати свої членські виказки, - це потрібно для евіденції.

5) Просимо Громадян вписуватися в члени Тва "Просвіти"

Рада Тва "Просвіти"

Б І Б Л І О Т Е К А для обміну книжок відкрита щодня (крім неділь і свят) від 6 до 9 год. вечера.

Просимо Громадян, які виїжджають до інших країн, зайві книжки і журнали не нищити а передавати їх до Бібліотеки Тва "Просвіта".

Рада Тва "Просвіта"

- - - - - ЦІНА - 30 ПФЕН. - - - - -